

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

15 квітня 2020 року

Біла Церква
2020

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, академік НААН, ректор, голова оргкомітету;

Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор;

Варченко О.М., д-р екон. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету;

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності;

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи;

Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної та інноваційної діяльності;

Борщовецька В.Д., канд. пед. наук, декан факультету права та лінгвістики;

Мельник О.Г., канд. юрид. наук, координатор НТТМ ф-ту права та лінгвістики.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, начальник редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Актуальні проблеми розвитку аграрного та земельного права: національний та міжнародний вимір: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Біла Церква, 15 квітня 2020 р. Біла Церква, 2020. 28 с.

До збірника увійшли матеріали з актуальних правових та законодавчих питань

БАНКОВСЬКИЙ Б., студент 4 курсу
 Науковий керівник – **ОРДИНА Л.Л.**, канд. пед. наук
 Білоцерківський національний аграрний університет
 Bankovsky.bogdan@gmail.com

ІНТЕЛЕКТ ОСОБЛИВОСТІ ЯК СИСТЕМА ПІЗНАННЯ ПРОЦЕСІВ

У тезах автор проаналізував поняття «інтелект» та «креативність», структуру інтелекту, підходи, які характеризують взаємозв'язок між креативністю та інтелектом та риси креативної особистості.

Ключові слова: інтелект, креативність, пізнавальні процеси, структура інтелекту.

Провідною діяльністю здобувачів освітнього процесу є активна навчально-пізнавальна діяльність, яка формує та розвиває інтелект. Вчений С.У. Гончаренко визначає інтелект як «розумові здібності людини: здатність орієнтуватися у навколишньому середовищі, адекватно його відображати і перетворювати, мислити, навчатися, пізнавати світ і переймати соціальний досвід; спроможність розв'язувати завдання, приймати рішення, розумно діяти, передбачати [1, 146]».

Окреслюючи структуру інтелекту, важливо враховувати: здатність особистості пізнавати навколишній світ; здатність регулювати власну поведінку на основі отриманих знань.

Структура інтелекту містить систему пізнавальних процесів: оцінювання, мислення, уяву, уявлення, сприйняття, відчуття, пам'ять, увагу, емоції, почуття, мотивацію, прийняття рішення, волю, регуляцію поведінки, самооцінку.

Відомим дослідником інтелекту був американський психолог Девід Векслер, який розробив тест WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale), призначений для тестування підлітків і дорослих (від 16 років) [2].

Таблиця – Класифікація IQ - показників за Д. Векслером

IQ- показник	Рівень інтелектуального розвитку	Відсоток виявлення, %
130 і вище	Дуже високий інтелект	2,2
120-129	Високий інтелект	6,7
110-119	«Гарна» норма інтелекту	16,1
90-109	Середнійрівень	50,0
80-89	Знижена норма	16,1
70-79	Граничнийрівень	6,7
69 і нижче	Розумовий дефект	2а

У структурі інтелекту важливороль відіграють такі чинники, як вік, рівень та якість освіти, професійна діяльність, індивідуальна специфіка особистості.

Важливим аспектом розвитку інтелекту є формування у особистості креативності.

Креативність (лат. **Creatia** - створення, творення) - здібність, яка характеризує властивість індивіда створювати нові поняття і формувати нові навички, тобто здібність до творчості [3].

У дослідженні ми використали три підходи, які характеризують взаємозв'язок між інтелектом та креативністю. Перший підхід - у творчій діяльності особистості важливе значення мають мотивація, цінності та індивідуальні особливості людини. Другий підхід – розвинений рівень інтелекту дає можливість розвивати творчі здібності і навпаки. Третій підхід базується на аналізі взаємозв'язку рівнів навчання, творчості та інтелекту. На успішний рівень навчання впливає як загальний інтелект так і рівні пізнавального процесу.

Виокремлюючи інтелект і здібності людини, що характеризують рівні креативності варто визначити: здібності, які виявляють та окреслюють нові проблеми; здібності, які генерують нові ідеї; здібності, які формують гнучкість мислення; здібності, що уможливають оригінальність та нестандартність мислення.

Водночас до рис креативної особистості відноситься: здатність долати перепони; здатність йти на розумний ризик; здатність до толерантності.

Підготовка високоінтелектуального та креативного фахівця обов'язково залежить від активності пізнавальної діяльності, яка спрямована на активізацію форм, змісту, прийомів, методів та засобів навчання, активності і самостійності здобувачів освітнього процесу у засвоєнні знань, формуванні умінь і навичок, творчого використання їх на практиці. Проблема активізації пізнавальної діяльності здобувачів освітнього процесу залежить від індивідуального підходу до особистості у процесі навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Вид. "Либідь", 1997. 374 с.
2. Холодная М.А. Психология интеллекта: Парадоксы исследования. 2-е изд., перераб. и доп. Санкт-Петербург: Питер, 2002. 272 с
3. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир: «Рута», 2006. 320 с

УДК 343.163

ВИГІВСЬКА О.М., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

У тезах виступу висвітлено актуальність участі прокурора в господарському процесі. Розглянуто функції прокуратури, участь прокурора в господарському процесі

Ключові слова: прокуратура, функції прокуратури, участь прокурора в господарському процесі.

Роль прокуратури в демократичному суспільстві, яке керується верховенством права, визначена не лише в основному законі держави [1], але й в пункті 1 Рекомендації ПАРЄ No 1604 (2003) «Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, яке керується верховенством права.

Ця рекомендація обмежує роль прокуратури у своїй діяльності виключно сферою кримінального права та передбачає, що «основна роль прокурора в усіх європейських суспільствах полягає у забезпеченні безпеки та свободи суспільства європейських країн шляхом охорони верховенства права, захисту громадян від кримінальних посягань на їхні права і свободи, забезпечення дотримання прав і свобод осіб, підозрюваних або обвинувачених у вчиненні кримінальних правопорушень, і шляхом здійснення нагляду за належним функціонуванням органів, відповідальних за розслідування й обвинувачення» .

У пункті 7.1 зазначених Рекомендацій ПАРЄ чітко рекомендує, щоб повноваження і функції прокурорів обмежувалися сферою обвинувачення у справах про кримінальні правопорушення, і вирішення загальних завдань із захисту інтересів держави через систему кримінальної юстиції, а для виконання будь-яких інших функцій були засновані окремі, належним чином розташовані та ефективні органи.

Вказані зміни [2] скасовують статус прокуратури як державного органу, що здійснює загальний нагляд за діяльністю всіх суб'єктів права України та обмежують її функції таким:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Хоча функція процесуального керівництва досудовим розслідуванням, передбачена в поправках, викликає занепокоєння, загалом запроваджені зміни мають допомогти зменшити корупцію та зловживання повноваженнями у кримінальних справах.

Господарський процес, безумовно, не входить до системи кримінального правосуддя, і тому прокурори в принципі не можуть мати жодних функцій та повноважень у господарському процесі і взагалі не мають брати в ньому участь.

Інший нюанс проблеми участі прокурора в господарському процесі полягає в питанні: а чи може держава бути учасником (стороною або третьою особою) господарського процесу для того, щоб прокурор її представляв?

Частина 3 статті 23 Закону України «Про прокуратуру» [4] говорить, що «прокурор здійснює представництво в суді законних інтересів держави у разі порушення або загрози порушення інтересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, а також у разі відсутності такого органу».

Не допускається здійснення прокурором представництва в суді інтересів держави в особі державних компаній...».

Враховуючи положення частини третьої статті 131-2 Конституції України [2], яка передбачає, що «виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді», є очевидним, що прокурори можуть представляти в судах виключно державу Україну та не можуть представляти жодних суб'єктів господарювання (тобто компаній), які частково або повністю належать державі, а також не можуть представляти будь-які державні органи та органи місцевого самоврядування, які за визначенням є юридичними особами.

Із положень статті 8 Господарського кодексу процесуального України [3] про те, що «держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання», про те, що «господарська компетенція органів державної влади та органів місцевого самоврядування реалізується від імені відповідної державної чи комунальної установи», низки інших положень законодавства випливає, що держава безпосередньо (тобто не через свої відповідні органи) не може бути суб'єктом господарських (приватноправових) правовідносин (наприклад, укладати господарські договори безпосередньо від імені України).

Також ми бачимо із положень Господарського процесуального кодексу України, що держава не може бути стороною господарського процесу.

Так, стаття 45 ГПКУ визначає, що «сторонами в судовому процесі – позивачами і відповідачами – можуть бути особи, зазначені у статті 4 цього Кодексу». Стаття 4 ГПКУ зазначає, що право на звернення до господарського суду мають «юридичні особи та фізичні особи-підприємці, фізичні особи, які не є підприємцями, державні органи, органи місцевого самоврядування».

Таким чином, Господарським процесуальним кодексом України не передбачена безпосередня участь держави Україна у господарському процесі, виходячи з чого ми можемо зробити висновок, що якби всупереч Рекомендації 1604 (2003) ПАРЄ про роль прокуратури в демократичному суспільстві, яке керується верховенством права, навіть наділити українську прокуратуру функціями з представництва держави, що виходять за межі кримінального права і процесу, то прокурор не міг би брати участь у господарському процесі, представляючи державу, бо сама держава безпосередньо не може бути стороною в господарському процесі. Що ж стосується державних органів та державних компаній, то вони мають статус юридичних осіб і, таким чином, згідно зі статтею 131-2 Конституції України мають бути представлені в суді адвокатами.

Таким чином, очевидно, що інститут участі прокурора в господарському процесі є рудиментом радянської тоталітарної системи нагляду прокуратури за судами, тобто нагляду з боку прокуратури як органу виконавчої влади за судами як органами судової влади. Також очевидним є те, що норми Господарського процесуального кодексу України і норми Закону України «Про прокуратуру» мають бути приведені у відповідність до положень Конституції України та Рекомендації 1604 (2003) ПАРЄ «Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, яке керується верховенством права».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: офіц. текст. Київ. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
4. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

УДК 343

КАЧАЛОВ В.О., студент 3 курсу

Науковий керівник – **СИМАКОВА С.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vlad.kachalov.2000@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЯВІВ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ТА СПОСОБИ ЇЇ ЗАПОБІГАННЯ

Світовий прогрес стрімко рухається на шляху зростання. Кіберпростір, як адаптаційна складова інформаційного простору, тепер також підпадає під вплив професіональних кіберзлочинців. У тезах конференції розкривається поняття кіберзлочинності, наводяться приклади її проявів, визначено особу кіберзлочинця, а також запропоновано способи запобігання злочинності даного виду.

Ключові слова: кіберзлочинність, особа кіберзлочинця, ціна кіберзлочинності, запобігання кіберзлочинності.

Термін «кіберзлочинність» не має чітко визначеного поняття у національному законодавстві, а лише містить загальні відомості про дії, які передбачають скоєння окремих видів злочинів в специфічному інформаційному просторі. Однак застосувати знання про це і сформулювати доволі конкретизоване обґрунтування його суті можливо.

Тому, кіберзлочинність можна визначити, як соціальне явище, яке являє собою сукупність суспільно небезпечних діянь з використанням комп'ютерів чи електронно обчислювальних машин, комп'ютерних систем, мереж електрозв'язку та мережі Internet з метою незаконного збагачення за рахунок вчинених професійними злочинцями спланованих операцій. Ризик збільшення кіберзлочинності демонструє ефективну динаміку, яка полягає у: частому згадуванні засобами масової інформації випадків кібератак, невизначеності її поняття в деталізованому порядку, впровадження новітніх технологій, що з часом починають використовуватися в нелегальних інтересах.

Це дійсно реальне випробування для світового інформаційного простору, яке може втілюватися і проникати до різних сфер життєдіяльності суспільства шляхом вже вироблених, практичних способів реалізації злочинних намірів[1].

Дане соціальне явище розподіляється за рівнем здійснення: на державному та наднаціональному. Відповідний поділ особливий тим, що кіберзлочинці вчиняють дії як щодо звичайних осіб, так і щодо вищих чинів та силових структур іноземних держав.

Державний рівень, як приватний сектор, зумовлює такі види злочинів у кіберпросторі:

1. Фішинг – повідомлення особі від імені відомих компаній вимог щодо отримання конфіденційних даних. Ці компанії представлені у вигляді інтернет-шахраїв [2].

2. Вірус – це програма, яка встановлюється на відповідну комп'ютерну систему для блокування доступу до файлів і подальшого витребування викупу.

3. Шкідливе програмне забезпечення – «трояни», програми-шпигуни, рекламне програмне забезпечення, які зчитують інформацію про порядок дій комп'ютерного користувача.

4. Злом – дія, направлена на несанкціоноване проникнення в систему задля доступу до неї.

Наднаціональний рівень в цілому здійснюється вище зазначеними способами, однак в більшому масштабі із залученням представників спецслужб: шпигунство, військові дії, тероризм.

Кіберзлочинність має чимало проявів у всьому світі і продовжує надалі функціонувати. Її прикладами можуть слугувати такі події як: злом серверів компанії T – Mobile у 2018 році, коли було вкрадено особисті дані понад 2 млн. клієнтів; 2018 рік також ознаменувався викраденням даних 500 млн. клієнтів мережі готелів Marriott, хоча дії злочинців почалися ще в 2014 році; у листопаді 2019 року Служба безпеки України викрила хакерів, які майже 10 років крали гроші з рахунків іноземних громадян, що становило по 500 – 700 тис. доларів США щорічного обігу [3].

Ціною кіберзлочинності в даних випадках є значні матеріальні збитки як фізичних, так і юридичних осіб. Відповідно до даних Федерального бюро розслідувань (ФБР) у США загальна сума від «електронних грабежів» становить 600 млн. доларів цієї країни. Світова спільнота від цих дій несе втрати у розмірі 1,5 трлн. доларів згідно з доповіддю Генерального секретаря ООН [2, 4].

Особа кіберзлочинця досліджується різними науками, зокрема кримінологією. Дана наукова база ґрунтується на вивченні професійних звичок та загального психологічного стану індивіда. Різноманіття складових дослідження особи кіберзлочинця ми можемо наглядати за допомогою доказів, які знаходяться в переважній більшості на місці скоєння злочинів: досвід здійснення кримінальних правопорушень в кіберпросторі, вміння, навички, соціальні знання, стать, вік тощо. До кола осіб, які займаються цими нелегальними діями відносяться як професіонали, так і особи, які є початківцями.

Світова статистика здебільшого вказує на певні відомості про кіберзлочинців, які слугують для подальшого розуміння їх сутності: переважно особи віком від 15 до 45 років; мають вищу освіту у відповідних сферах або навчаються в них; наявність IQ вище середнього рівня; нестандартність мислення і поведінки, активність; уважність; творча особа, яка відповідає на технічні виклики часу[5].

Як правило, ми чітко осмислюємо те, що кіберзлочинність охоплює безмежне коло осіб. Однак можливість використання способів запобігання даного соціального явища і одночасне дотримання мінімальних стандартів безпеки в інформаційному просторі є присутніми. Серед елементів захисту ми маємо змогу виділити наступне:

1. користуватися виключно офіційним програмним забезпеченням;
2. не завантажувати файли з ненадійних джерел;
3. використовувати антивірусні програми;
4. не передавати особисті дані, навіть якщо це вимагають особи, вказуючи на необхідність виконання;
5. не здійснювати операції у незахищеній мережі Wi – Fi;
6. не переходити за посиланнями до невідомих джерел;
7. здійснювати резервне копіювання даних з часом;
8. тримати власні гаджети в полі зору, де є можливість доступу третіх осіб і постійно їх підтримувати в належному стані.

Розглянувши визначення поняття кіберзлочинності та кримінологічну характеристику особи кіберзлочинця, ми можемо дійти висновку, що дані відомості доволі складно піддаються конкретизації, адже точне визначення навряд чи існує на сьогодні.

Ми вважаємо, що кіберпростір настільки широко та ефективно імплементувався в процес світової глобалізації, що уникнути можливості «програмних збоїв» у вигляді кіберзлочинів не є реальним в цілому.

Будь-які держави чи звичайні професіонали-хакери все рівно мають і матимуть в подальшому бажання переслідувати власні цілі: чи усунення конкурентів в торгівельній війні за допомогою шпигунських дій, чи незаконне збагачення за рахунок коштів пересічних грома-

дзян шляхом злому комп'ютерних систем. Це неминучий процес, який треба контролювати і мінімізувати.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Васильковський І.І. Поняття "кіберзлочинність" та "кіберзлочини": стан та співвідношення. Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2018. Вип. 1–2. С. 276–282.
2. Нікулеско Д. Кібербезпека: вразливі моменти. Юридична Газета. 14 травня 2019. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/kiberbezpeka-vrazlivi-momenti.html>
3. Братюк Ю. СБУ викрила хакерів, які майже 10 років викрадали гроші з рахунків іноземців. "Zaxid.net". 29 листопада 2019. URL: https://zaxid.net/sbu_vikrila_hakeriv_yaki_mayzhe_10_rokiv_vikradali_groshi_z_rahunkiv_inozemtsiv_n1493849
4. Сметаніна Н.В. Національний і міжнародний досвід визначення та розрахунку ціни кіберзлочинності. Харків. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10682/1/Smetanina_59-61.pdf
5. Микола МАЛІЙ, Петро Біленчук, Кіберсвіт у новому тисячолітті. Хто вони: кіберзлочинці, кібершахраї, кібертерористи? Юридичний вісник України. 2020 р. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/kibersvit-u-novomu-tysyacholitti-hto-vony-kiberzlochynsi-kibershahrayi-kiberterorysty/>

УДК 368

КОПИСТИРА Д., студентка 2 курсу

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК О.Г.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ – ГАРАНТОВАНИЙ СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ТА ВДАЛИЙ СПОСІБ ІНВЕСТИЦІЙ

У тезах визначено, що страхування життя це інструмент фінансового захисту, що гарантує довгострокову матеріальну підтримку, дає можливість вберегтися від наслідків нещасного випадку.

Ключові слова: страхування, страхування життя, страховий захист, інвестиції

Для початку розглянемо що ж таке страхування? Страхування - одна з форм охорони майнових й особистих інтересів застрахованих, які сплачують внески до страхових організацій і дістають відшкодування втрат, що виникають у наслідок стихійного лиха і нещасних випадків страхування від недуг, страхування від пожеж, крадіжок, страхування життя. З другого боку, страхування є формою ризик-менеджменту, що використовується для хеджування проти ризику фінансових втрат, та, в ідеалі, страхування може бути визначене як справедлива передача ризику потенційної втрати від однієї сторони до іншої за відповідну сплату. Важливою умовою при цьому є дотримання правил страхування. Мета самого страхування життя – це накопичити кошти для фінансової впевненості в майбутньому. Отже метою цієї статті є розкриття сутності проблеми страхування життя, його складових, а також оцінити перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні. Відповідно до Закону України «Про страхування»:

Страхування - вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій, які називають страховими випадками, визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів, страхових внесків або страхових премій.[1]

Проблемою страхування на сьогодні є те, що людина найбільше цінує не тільки своє життя а й свій час. Щоб цього уникнути на сьогодні пропонується зберегти свій час, оформивши договір страхування онлайн. Ви можете отримати надійний захист у найбільш зручний для вас спосіб та зекономите свій час. За допомогою страхування життя Ви можете створити фінансовий резерв для виходу на пенсію, накопичити капітал для досягнення різноманітних цілей. Воно гарантує отримання коштів незалежно від допомоги, що надається згідно з системою державного пенсійного або соціального страхування.

На мою думку, український ринок страхування життя зараз проходить стадію переродження та удосконалення і в майбутньому на нього чекають хороші перспективи. Страхування життя завжди розглядалося як вигідне вкладення грошей закордоном, але зараз ця думка повільно приходить і до нас. Страхувальник (застрахований) за договором страхування життя може розраховувати на страхову суму або пенсію у разі дожиття до закінчення договору, що є засобом накопичення коштів. Страхування життя може бути й захистом спадщини страхувальника, оскільки дає йому змогу передбачити наслідки своєї смерті для близьких і визначити частку спадщини, що призначається кожному з них. Отже, страхування життя в Україні сприяє полегшенню передачі майна, створенню грошових фондів для різних цілей (наприклад, витрат на успадкування або поховання). Не менш вагомою причиною того, що люди не страхують свого життя – вагання. Кожен думає чи потрібно це йому чи ні, в деяких випадках думають що їх хочуть надурити і таке інше, хоча сума страхування не є великою і кожен не вагаюся витрачає щоденно ці кошти на різний дріб'язок.

Якщо взяти ринок страхування життя в Україні і розбити його на дві основні зони, то перша – це фіз. особи, користувачі цієї послуги, а друга – це коли компанії турбуються про своїх співробітників. Ця корпоративна культура у нас ще не дуже розвинута, хоча це має бути невід'ємною складовою Соцпакету. Впевнена, з часом так і буде.

Отже, можемо зробити висновок, що страхування життя забезпечує найцінніше, що ви маєте: життя, здоров'я, здатність заробляти гроші, впевнене майбутнє. Це інструмент фінансового захисту, що гарантує вам та вашим близьким довгострокову матеріальну підтримку, дає можливість вберегтися від наслідків нещасного випадку, уникнути фінансових неприємностей та зберегти гідний рівень життя вашої сім'ї у випадку непоправного. Страхування життя – гарантований страховий захист та вдалий спосіб інвестицій. Невеличкі суми, які ви, не вагаючись, витрачаєте щодня на різний дріб'язок, можуть забезпечити дієвий страховий захист та скласти ваш майбутній капітал, одним словом, зробити крок назустріч життю, про яке ви мрієте.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року No 5/96-вр. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

УДК 346.91

МЕЛЬНИЧЕНКО О.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОКАЗУВАННЯ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Докази та доказування є актуальним та центральним правовим інститутом господарського процесу, а їх вивчення необхідне для подальшого вдосконалення господарського процесу. Оскільки суди виступають гарантом захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарської діяльності для ухвалення законного та обгрунтованого судового рішення важливим є встановлення фактичних обставин справи, правильно визначати та розмежовувати чи були в дійсності допущені порушення.

Ключові слова: господарський процес, докази, процес доказування.

Загалом поняття доказів у господарському процесуальному праві не має єдиного тлумачення, так як кожен вчений тлумачить по-своєму цей термін. Так, А.Я. Вишинський та М.А. Чельцов під доказами розуміють тільки факти, а не відомості про них. Автори такого підходу аналізують судові докази з точки зору відомих фактів, за допомогою яких можливе встановлення невідомих фактів. А М.К. Треушніков визначає судові докази як поняття, що

містить у собі два взаємопов'язаних елементи: фактичні дані як зміст доказів та засоби доказування як процесуальну форму [3].

Проте одним із актуальних питань також залишається заключний етап доказування, а саме оцінка доказів. Повна і всебічна оцінка господарським судом доказів має найважливіше значення для винесення законного й обґрунтованого рішення щодо господарської справи.

По-перше суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів. По-друге, жодні докази не мають для суду заздальгідь встановленої сили. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності [1].

За загальним правилом Господарського процесуального кодексу (далі ГПК) кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень [1]. У ч. 2 ст. 42 ГПК зазначено, що учасники справи зобов'язані надавати усі наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом та судом, не приховуючи доказів.

Аналізуючи зміни та нововведення до ГПК України, варто відзначити основні:

- учасникам справи збільшено обсяг доказування та надана більш активна роль у судовому процесі;

- встановлено, що копії всіх доказів одного учасника в обов'язковому порядку надсилаються іншим учасникам справи, а у разі невиконання умови, ненадіслані докази суд не братиме до уваги;

- показання свідків;

- розширено перелік доказів та встановлено новий порядок подання доказів, визначається новий порядок надання та дослідження електронних доказів, та проведення експертизи не тільки на підставі ухвали суду, а й на замовлення учасників справи.

Докази, маючи певні властивості, повинні бути точними та чіткими, так як неправильні докази тягнуть за собою неправильне рішення.

Слід також зауважити, що правильне розуміння поняття про предмет доказування має важливе практичне значення в господарському судочинстві, оскільки робить його осмисленим. Доказування – це центральний момент у судовому засіданні, тому що завдяки йому можна встановити, чи мало місце порушення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання.

Питання, які виникають у перебігу господарського провадження, можуть бути вирішені лише на підставі обставин, достовірно встановлених під час доказування, правильнейого здійснення в змозі забезпечити реалізацію прав і законних інтересів усіх учасників провадження, так як докази, надані сторонами, є підставою для прийняття всіх рішень у господарському процесі, а їх оцінка відіграє неабияку роль при його винесенні судом.

Отже, підсумовуючи вищезазначене слід зауважити, що в оновленому процесуальному законодавстві більш змістовно закріплено порядок огляду речових доказів та надане їх більш широке визначення. Зокрема розширено можливість огляду доказів – закріплено можливість огляду доказів, що швидко псуються за їх місцезнаходженням та деталізовано права й обов'язки учасників процесу при такому огляді. Також детально закріплено правила подання та наслідки неподання доказів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>

2. Духовна О. Свідок як новий учасник господарського процесу. Юрліга Право знати. 22.02.2018 р. URL: <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2018/2/22/168629.htm>

3. Квіта О.Т. Доказ в господарському процесі: поняття та предмет. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2015.

МЕЛЬНИЧЕНКО О.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАХИСТ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ

Досліджуються законодавчі та процесуальні особливості захисту права на землю у господарському суді в сучасних умовах.

Ключові слова: земельні ділянки, господарський суд, захист прав на землю.

Як відомо з 2017 року в Україні розпочав роботу Верховний Суд України з оновленими повноваженнями у сфері судочинства. Процесуальні особливості його діяльності відображені у процесуальних змінах до основного нормативного процесуального акту в господарському судочинстві [1]. Однак наразі є процесуальні прогалини у захисті прав землевласників, які не врегульовані нормами законодавства.

Варто у пропонованому контексті дослідити міркування суду, значені в постанові Великої Палати Верховного суду України від 21.03.2018 року по справі № 536/233/16-ц [2], де зазначено, що позивачка звернулася до суду з позовом на захист свого інтересу в отриманні земельної ділянки для ведення фермерського господарства, який не було реалізовано внаслідок відмови місцевої ради в погодженні проекту землеустрою щодо відведення такої земельної ділянки та скасування раніше прийнятого місцевою радою рішення про надання позивачці дозволу на розробку проекту землеустрою.

Наявність існуючого речового права позивачки або інших осіб на цю земельну ділянку судами не встановлено. Отже, розгляду адміністративними судами підлягають спори, що мають в основі публічно-правовий характер, тобто впливають із владно-розпорядчих функцій або виконавчо-розпорядчої діяльності публічних органів. Якщо в результаті прийняття рішення особа набуває речового права на земельну ділянку, то спір стосується приватноправових відносин і підлягає розгляду в порядку цивільного чи господарського судочинства залежно від суб'єктного складу сторін спору.

Так, при розмежуванні юрисдикції цивільних та господарських судів, слід звертати увагу на те, для яких цілей отримано земельну ділянку. Постановою Великої Палати Верховного суду України від 13.03.2018 року по справі № 348/992/16-ц [3] залишено без змін ухвалу суду першої інстанції, залишену без змін судом апеляційної інстанції про закриття провадження у справі, оскільки спір підлягає розгляду у господарському суді. Постанова мотивована тим, що хоча відповідач оформляв з органом місцевого самоврядування договір оренди земельної ділянки з метою ведення фермерського господарства, як фізична особа, однак після державної реєстрації цього договору відповідачем засновано фермерське господарство, яке зареєстроване як юридична особа.

Можна дійти висновків, що у правовідносинах користування спірною земельною ділянкою відбулася фактична заміна орендаря і обов'язки землекористувача земельної ділянки перейшли до фермерського господарства з дня його державної реєстрації, а тому сторонами у спірних правовідносинах мають бути юридичні особи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
2. Узагальнення судової практики розгляду земельних спорів за період 2016-2019 роки. URL: https://court.gov.ua/sud4818/inshe/inf_court/uzag18c4
3. Постанова Великої Палати Верховного суду України від 13.03.2018 року по справі № 348/992/16-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71666851>

УДК 347.77

МУКОЇДА І.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ПАХОМОВА А.О.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
mukoidainna2017@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНА ЕТИКА АВТОРА ЯК ЕЛЕМЕНТ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Завжди актуальним залишається питання про те, наскільки викладачів ЗВО задовольняє якість виявлення і відбору інформації студентами і аспірантами при виконанні завдань письмового характеру, написанні курсових і випускних кваліфікаційних робіт.

Ключові слова: плагіат, академічна доброчесність, право інтелектуальної власності, авторське право, інформаційна етика.

Сьогодні науковцям притаманна думка, якщо авторів декілька, а не один, дотримання норм і вимог інформаційної етики базується на інформаційній культурі тих, хто використовує дану роботу. Рівень розвитку останніх корелює з рівнем сформованості інформаційно-етичних компетенцій.

На жаль, експертна думка про низьку якість виявлення та відбору інформації студентами для написання навчально-дослідних і наукових робіт цілком одноставна.

Ситуація, як вважають деякі експерти, в останні 3-5 років посилюється. Існує окрема думка експертів зі сфери природничих наук, які вважають, що рівень інформаційної культури студентів залишається приблизно однаковим. Як на одну з несприятливих передумов, багато експертів вказують на школу, де дітей не вчать шукати і аналізувати інформацію. Цікавим є наступне зауваження: «в школі привчають сміливо висловлювати власну думку, не вивчивши перед цим необхідних і в достатній кількості серйозних інформаційних джерел по темі». Що стосується аспірантів, то останні вважаються більш сумлінні, так само як і «розумні магістранти» [1].

Найчастіше повторюваними недоліками у виявленні і відборі інформації можна вважати:

- недбалість і поверховість пошуку і відбору інформації («беруть перший ліпший текст, як правило, псевдо енциклопедичного характеру»; «Можуть взяти інформацію взагалі не по темі»);
- поголовну орієнтацію на Інтернет як на найпростіший для доступу ресурс;
- невміння і небажання аналізувати інформацію з метою відбору найбільш якісної та достовірної («не вмють читати і писати», «не перевіряють інформацію на точність»);
- слабку зацікавленість в знаходженні максимально повного спектру джерел за темою.

Відзначається також, що студенти, особливо молодших курсів, не бачать різниці між науковою інформацією та інформацією популярною, публіцистичною.

Логічно, що низький рівень інформаційної культури студентів стає благодатним ґрунтом для порушень норм інформаційної етики.

Найбільш частим випадком порушень є плагіат. При цьому ряд особливо можна підкреслити, що в останні роки спостерігається щире нерозуміння студентів, чому використання без посилань інформації з Інтернет-сайтів вважається плагіатом. Деякі експерти спеціально зупиняються на характеристиці такого способу написання роботи, який вже отримав в сучасних наукових статтях назву «копіпаст» [2, с. 62]. У навчальному посібнику «Інтернет ЗМІ» цей феномен визначається так: «Копіпаст (Англ. Сорупасте скопіювати вставити) - створення контенту шляхом механічного копіювання з відкритих джерел, дублювання чужих текстів» [3, с. 342]. Багато експертів вказують на те, що плагіат часто є наслідком невміння студентів правильно оформляти бібліографічний запис тексту. Особливо відзначався такий різновид плагіату, як переписування бібліографічних посилань. При цьому студенти навіть не замислюються, що в їх навчальних роботах виноска на рідкісні архівні матеріали, оригінальні іноземні джерела, видання 17-18 ст. і т.п. виглядають одночасно наївно і нахабно, викриваючи ступінь «самостійності» їх інформаційного пошуку.

Ще один випадок порушень інформаційної етики – використання при написанні робіт «недозволеної допомоги»; найчастіше це роботи «на замовлення. Цей вид порушення використовується рідше, ніж плагіат; однак майже всі навчальні заклади мають негативну практику застосування цього явища. Як і у випадках плагіату, спостерігається у сучасних студентів розмитість понять наукової етики [4].

На жаль, порушують інформаційну етику в наукових роботах не лише студенти, а й викладачі.

Найчастіше зустрічаються два випадки порушень: тиражування одного і того ж тексту під різними назвами і плагіат. Характеризуючи випадки плагіату, окремо існує такий його різновид, як переклад іноземного джерела (джерел) як власного тексту.

Однак, говорячи про тиражування одного і того ж наукового тексту під різними назвами можна зазначити, що досить велика кількість викладачів не вважають, таку практику серйозним етичним проступком.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голунов С.В. Студенческий плагиат как вызов системе высшего образования в России и за рубежом. Вопросы образования. 2010. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/studencheskiy-plagiat-kak-vyzov-sisteme-vysshego-obrazovaniya-v-rossii-i-za-rubezhom>.
2. Барчунова Т.В. Эссе о копипасте: заимствование, компиляция, плагиат. Вестник Новосибирского государственного университета. Серия: Философия. 2014. Т. 12. № 2. С. 58-66.
3. Интернет СМИ: Теория и практика: учеб. пособие для студентов вузов / под ред. М.М. Лукиной. Москва: Аспект Пресс, 2010. 348 с.
4. Комп'ютерне забезпечення контролю знань. URL: http://www.sysroot.ho.ua/plagiat_ukr.html.

УДК 340

СЕМЕНЮК Ю.С., студентка 2 курсу

Науковий керівник – **БРОВКО Н.І.**, д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

yulicka1718@gmail.com

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СПЕЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню конституційно-правового статусу спеціальних суб'єктів антикорупційних відносин в Україні. Визначено їх основні завдання, функції, недоліки у здійсненні діяльності відповідно до конституційного законодавства. Сформовано пропозиції щодо покращення діяльності вищевказаних суб'єктів.

Ключові слова: корупція, спеціальний суб'єкт, антикорупційний орган, діяльність, відповідальність.

Корупція в Україні сьогодні є одним з найбільш чіпких та найважливіших явищ в Україні.

Вона становить серйозну загрозу інтересам національної безпеки України, перешкоджає нормальному розвитку та функціонуванню суспільства, підриває підвалини державного ладу, знижує рівень життя кожного громадянина, погіршує економіку, негативно впливає на політику та політичні процеси, а також зменшує рівень законності та правопорядку в державі.

Корупція в певних суспільних відносинах пронизує все суспільство, а в інших існувати не може. Відтак, боротьба з корупцією не може бути нічим іншим, як боротьбою за зміну суспільних відносин, які сприятливі для існування корупції, на суспільні відносини, в яких вона існувати не може [1].

Для активної та ефективної боротьби з корупцією в Україні створені та діють антикорупційні органи – суб'єкти антикорупційних відносин, які виявляють, розслідують і припиняють корупційні правопорушення. Такими спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції в Україні є:

- органи прокуратури України;
- органи Національної поліції України;

- Національне антикорупційне бюро України;
- Національне агентство з питань запобігання корупції.

Варто відмітити, що до сфери діяльності органів прокуратури та Національної поліції відноситься здійснення не лише антикорупційних заходів, але й заходи, направлені на врегулювання значного кола інших правових відносин. Таким чином, вважаємо, що до спеціальних антикорупційних інстанцій слід віднести лише Національне антикорупційне бюро України та Національне агентство з питань запобігання корупції, так як їх діяльність безпосередньо спрямована на запобігання і протидію цьому явищу не виходячи за межі даної сфери.

Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» визначає Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), як державний правоохоронний орган, на який покладатиметься попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових[2].

Завданням НАБУ є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та становлять загрозу національній безпеці. Найпоширенішими злочинами, якими займається НАБУ залишається розкрадання державних коштів, привласнення та розтрата майна, зловживання владою або службовим становищем, одержання та надання неправомірної вигоди[2].

Особливостями конституційно-правового статусу НАБУ є те, що його працівникам надається право знайомитися в державних органах та органах місцевого самоврядування із документами та інформацією з обмеженим доступом, які віднесені до його підслідності; заводити оперативно-розшукові справи та витребувати від інших правоохоронних органів кримінальні провадження; отримувати відомості про використання Державного бюджету України, розпорядження державним або комунальним майном тощо[2].

Основними обов'язками НАБУ є вживання заходів щодо розшуку та арешту коштів, майна, які можуть бути предметом конфіскації у кримінальному правопорушенні; здійснення інформаційно-аналітичної роботи та співпраці з особами, що повідомляють про корупційні правопорушення; інформування суспільства про результати своєї роботи.

Окрім вищевикладеного, НАБУ є слідчим правоохоронним органом, який наділений повноваженнями здійснювати слідчі та процесуальні дії, оперативно-розшукові заходи та ефективно здійснює досудове розслідування корупційних злочинів, а також розслідування підкупу іноземних посадових осіб.

Однак діяльність НАБУ має й свої недоліки. Так, витрати на функціонування даного органу є значно більшими, ніж ті кошти, що воно повертає в державу у результаті своїх розслідувань. Окрім того, варто зазначити про низьку ефективність діяльності даного органу та його взаємодію з судовою гілкою влади, що пов'язана із затягуванням судових розглядів та неодноразовим перенесенням судових процесів. Проте, незважаючи на це, НАБУ залишається найважливішою антикорупційною інстанцією, яка спеціалізується виключно на вищій посадовій корупції в Україні.

Ще одним органом, який покликаний здійснювати антикорупційну діяльність є Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Це центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом, який відповідальний за формування антикорупційної політики та запобігання корупції в державі. Діяльність даного органу полягає у формуванні, моніторингові та реалізації державної політики в антикорупційній сфері, здійсненні діяльності у сфері запобігання політичної корупції, здійсненні антикорупційних експертиз проектів нормативно-правових актів, підвищення обізнаності суспільства у сфері боротьби і запобігання корупції тощо[3].

Варто зазначити, що на сьогодні відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який регламентує конституційно-правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції, що негативно відображається на діяльності цього органу. Так у Законі України «Про запобігання корупції» передбачено, що члени НАЗК мають право тісної взаємодії з законодавчою гілкою влади, зокрема бути присутніми на засіданнях Верховної Ради України та її комітетів і комісій; вносити пропозиції та ініціювати проведення голосування щодо них; створювати комісії та групи, організовувати конференції, семінари з питань протидії коруп-

ції; мати прямий доступ до інформаційної бази даних державних органів; звертатися до суду із позовами щодо визнання незаконними нормативно-правових актів тощо[3].

На сьогоднішній день НАЗК, на нашу думку, залишається непрофесійною та малоефективною інстанцією, що значно підриває довіру до нього громадян. Зокрема, варто звернути увагу на процедуру реєстру декларацій осіб, уповноважених здійснювати функції держави, яка досі не є автоматизованою. Перевірено незначну кількість декларацій та не притягнуто до відповідальності чиновників та державних службовців, що порушили вимоги декларування. Як наслідок - низький рівень перевірок декларацій зменшує рівень якості їх заповнення та ставить під питання ефективність використання державних коштів, що виділяються державою на потреби державних службовців.

Окрім того, керівництво НАЗК ігнорує потреби і запити пересічних громадян, не реагує на звернення. Тому в державі відсутня практика притягнення до кримінальної відповідальності осіб, що займають найвищі державні керівні посади. Мова йде про членів Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади. Варто зазначити, що керівництво НАЗК не несе жодної відповідальності за роботу підпорядкованого йому агентства, тому виникає необхідність у внесенні змін до чинного законодавства України з питань діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції з метою активізації його діяльності. Адже саме на нього покладено завдання з розробки антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання, координації та контролювання її ефективності.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що спеціальними уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є державні органи зі спеціальним статусом, які здійснюють у межах своєї компетенції передбачені законом заходи щодо боротьби з корупційними правопорушеннями і правопорушеннями, пов'язаними з корупцією[3].

Такі суб'єкти повинні мати достатнє матеріально-технічне забезпечення, високий рівень кваліфікації співробітників. Співробітники антикорупційних органів повинні бути незалежними та самостійними у своїй діяльності, а їх відповідальність повинна бути чітко передбачена чинним законодавством з метою неухильного виконання своїх обов'язків. Тому виникає необхідність у подальшому реформуванні антикорупційних органів, які повинні здійснювати свою діяльність відповідно до міжнародних стандартів положень національного антикорупційного законодавства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Корупція (від лат. *corrumpere* — псувати). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 47, ст. 2051.
3. Про запобігання корупції Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 49, ст.2056.
4. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол.; В. В. Василевич, та ін.; за ред. проф. Ю. В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. Київ, 2016. 524 с.

УДК 347. 26

СИНЯВСЬКА А., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **КОВАЛЬЧУК І.В.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

kovalchuk.inn@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ

Автором доведено необхідність реалізації виваженої державної політики в регулюванні сільськогосподарського і продовольчого ринків через механізми оподаткування та висвітлено важливість врахування європейського досвіду у цій сфері.

Ключові слова: оподаткування, агробізнес, податкове законодавство, гармонізація законодавства.

Україна зобов'язалася забезпечувати поступову адаптацію свого законодавства до *acquis communautaire* ЄС, наближення до гармонізації з відповідним правом та регуляторними стандартами ЄС. Задекларувавши пріоритет європейської інтеграції, наша країна має поступово адаптувати свою нормативно-правову базу до європейського законодавства та реформувати інститути державного управління галуззю з огляду на прийняті в ЄС принципи та підходи. Зокрема, потребує реформування система оподаткування.

Уже сьогодні Україна відчуває зростаючий опір просуванню своїх товарів і послуг на зовнішні ринки і втрачає позиції в зовнішньоекономічній сфері. За таких умов головним чинником вироблення ефективного механізму розвитку національного аграрного бізнесу, формування в ньому технологічно досконалого, екологічно безпечного та високопродуктивного виробничого потенціалу є, на наш погляд, радикальне вдосконалення взаємозв'язків між промисловістю, яка забезпечує аграрний сектор необхідними засобами й предметами праці та переробляє сільськогосподарську сировину (продукцію), і безпосередньо сільським господарством як специфічною галуззю економіки [1, с. 52].

Як доводить світовий і вітчизняний досвід, аграрний бізнес як особливий вид діяльності розвивається у відповідному соціальному середовищі. Для ефективного механізму розвитку бізнесу, і зокрема аграрного, в суспільстві повинен сформуватися авторитет підприємницької діяльності. Водночас досягти успіху неможливо, якщо не буде спільних зусиль уряду і підприємств.

В економічно розвинених країнах аграрний сектор розглядається як система, не здатна до саморегулювання, а кошти, що виділяються на підтримку сільського господарства, – як компенсація втрат галузі в умовах нестабільності ринку. Розмір цієї компенсації в окремих країнах може досягати 70% вартості продукції сільського господарства [3, с. 10-11].

Певна недосконалість нормативно-правової бази створює передумови для довільного трактування встановленого порядку здійснення аграрних перетворень на різних рівнях державної влади, у регіонах, районах, безпосередньо на місцях.

Замість того щоб такий порядок усіма сприймався, розумівся і виконувався однаково, він багато ким трактується по-своєму, в тому числі виходячи з власних інтересів. Саме цим у багатьох випадках зумовлені поневіряння селян щодо одержання землі для організації фермерського господарства, вилучення майнових і земельних паїв з кооперативної власності та багато інших подібних випадків. Протизаконні дії з цього приводу на місцях залишаються, як правило, безконтрольними і безкарними, що зумовлює їхній подальший прояв, переконує винних у їхній всесильності, ускладнює соціально-психологічну атмосферу на селі, розвиває у селян недовіру до влади і до реформи [2].

У країнах ЄС застосовуються два методу обчислення прибуткового податку – або на основі даних бухгалтерської звітності фермерських господарств, або на основі нормативних, а не фактичних даних про діяльність виробників. Наприклад, в Німеччині, Франції, Італії, де в структурі аграрного виробництва переважають невеликі підприємства, для яких ведення фінансової звітності не обов'язково, переважає нормативний режим оподаткування. Податки диференційовані в залежності від обсягу виробництва і товарної спеціалізації господарств [4].

Зміцнення фінансового стану сільгоспвиробників сприяють встановлені пільги з податку на землю. У деяких країнах, наприклад, в Австралії і Швеції всі землі сільськогосподарського призначення повністю звільнені від сплати земельного податку. Зниженню суми земельного податку в окремих країнах сприяє оцінка сільськогосподарських угідь не за ринковою вартістю, а за сільськогосподарською продуктивністю землі, тобто методом капіталізації земельної ренти. При цьому динаміка поточних цін на сільськогосподарську продукцію не впливає на розрахунок податкової бази. Наприклад, в Швейцарії землі несільськогосподарського призначення оцінюються за ринковою вартістю, а сільськогосподарського – за методом капіталізованої земельної ренти. У Фінляндії оподатковувана база земельного податку формується виходячи з ринкової ціни сільськогосподарських угідь, але з великою знижкою [5, с. 119–120].

Отже, належне виконання наведених завдань організаційно-економічного механізму розвитку агробізнесу в Україні необхідно в першу чергу пов'язувати з розробкою державної стратегії податкової політики, чітким розмежуванням функцій держави і ринкового саморегулювання, переходом до ринкових методів аграрної та продовольчої політики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: інформ.-аналіт. зб. / за ред. П.Т. Саблука та ін. Київ: ІАЕ УААН, 2003. Вип. 6. 764 с.
2. Майстро С.В. Досвід державного регулювання агропродовольчих ринків в зарубіжних країнах. Державне будівництво: електрон. наук. фак. вид. 2007. № 1, ч. 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-1/doc/5/05.pdf>.
3. Мезенцева Е.С. Государственноерегулирование АПК в развитых странах. Вестник СевКавГТУ. Серия «Экономика», 2018, №1 (12). С. 5-12.
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо проведення податкової реформи та підвищення інвестиційної привабливості України». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH4S900A.html.
5. Хрипко С.І. Загальна характеристика фермерського господарства за законодавством Європейського Союзу. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Право»/ ред. Д.О. Мельничук та ін. Київ, 2017. Вип. 173. Ч. 2. С. 117–123.

УДК 346.543.

ШАРАЄВСЬКИЙ Ю.І., студент 2 курсу

Науковий керівник – **ЄФРЕМОВА І.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Kaovlilia@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ КОНЦЕСІЙНИХ ДОГОВОРІВ

В статті розкрито поняття «концесії». Визначено особливості правової природи концесійних договорів. Проведено аналіз новел законодавства в сфері використання концесійних правовідносин.

Ключові слова: концесія, державно-приватне партнерство, концесійний договір.

Концесійні договори виступають фундаментом процесу взаємодії партнерів, які здійснюють свою діяльність на основі концесії. У світовій та національній практиці відзначається складність щодо визначення галузевої приналежності концесійних договорів.

Концесійні відносини в Україні на законодавчому рівні були закріплені прийняттям у 1999 році Закону «Про концесії». «Concessio» у перекладі з латини – згода, дозвіл, поступка. Виходячи із змісту самого поняття, у Законі України «Про концесії» (1999 р.) містилось наступне визначення концесії: «концесія – це надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) права на створення (будівництво) та (або) управління (експлуатацію) об'єкта концесії (строкове платне володіння), за умови взяття суб'єктом підприємницької діяльності (концесіонером) на себе зобов'язань зі створення (будівництва) та (або) управління (експлуатації) об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику» [2].

Дещо інше визначення міститься у новому Законі України «Про концесію», що набрав чинності 1 лютого 2020 року, так відповідно до ст. 1 зазначеного закону, у п. 11 міститься наступне визначення: «концесія – форма здійснення державно-приватного партнерства, що передбачає надання концесіодавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у поряд-

ку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції».

Доктринальні уявлення про договір концесії у цивільному праві України базуються на працях видатних цивілістів, які заклали підвалини договірного права в Україні загалом

Про цивільно-правову природу концесійних договорів говорить їх схожість із цілим рядом цивільно-правових договорів, оскільки концесія поєднує в собі ознаки підряду (наприклад виконання на власний ризик робіт із будівництва доріг за завданням концесієдавця) та інститутів найму, оренди, фінансового лізингу (строкове, платне володіння і користування дорогою) [3].

На даний час концесійні договори набувають досить широкого застосування. Саме тому поширюється увага до концесійних відносин з боку науковців, причому правовідносини розглядаються як з точки зору цивільного права, так і з точки зору господарського права, зумовлюючи певні дискусії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 41, ст. 372.
3. Особливості укладення договору концесії. Міністерство юстиції України. Роз'яснення. 19.01.2011. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0014323-11>.

УДК 332.72

МЕЛЬНИЧЕНКО О.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ЛОМАКІНА І.Ю.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЗЕМЕЛЬ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У ПОРІВНЯННІ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Питання мораторію на землю на даний момент залишається одним з найбільш дискусійних. Питання земельної реформи в Україні пов'язані із переходом від адміністративно-командної до ринкової економіки, висвітлення роздержавлення земель та загальною трансформацією суспільних відносин. виникає необхідність аналізувати та обґрунтувати наявні зміни та нові законопроекти.

Ключові слова: земля, ринок земель сільськогосподарського призначення, мораторій, земельна ділянка.

Нинішній стан земель сільськогосподарського призначення можна охарактеризувати критичними та деградаційними процесами, які можуть мати катастрофічні наслідки, якщо їх не зупинити. Оскільки взагалі поза увагою залишається зберігання та підтримка рівня родючості сільськогосподарських земель, дотримання належних сівозмін та підтримання відповідного рівня гумусу. Через брак вільного ринку сільськогосподарських земель Україна з 2004 р. по 2016 р. втратила приблизно 43 млрд доларів [1, с.3].

На сьогодні основний тип продажу землі – це аукціони, де покупці, продавці і брокери, які представляють їх інтереси, проводять торги і визначають ціну в режимі реального часу або за допомогою неформального договору купівлі-продажу. Це прозорий та ефективний механізм ціноутворення, однак у поєднанні з високим попиту на землю досвід аукціонів показав, що покупці роблять значно вищі ставки, ніж реальна економічна вартість. Із зняттям мораторію на землю існують побоювання, що іноземці та агрохолдинги скуплятимуть землю.

Досвід зарубіжних країн показує, що володіння землею пов'язане з багатьма юридичними, економічними та політичними ризиками, які своєю чергою залежать від загального інвестиційного клімату в країні. Заслужує на увагу досвід Польщі, де заборонено продаж

землі іноземним громадянам і встановлено максимальний розмір земельних володінь не більш ніж 300 га на одну особу. Купівля землі дозволена громадянам, які проживають у місцевості п'ять років, при цьому зобов'язання щодо обробітку купленої землі складає 10 р. У балканських країнах також діє заборона на продаж земель іноземцям.

Варто звернутися до досвіду Австралії, Данії, Іспанії, США, Франції, Швеції та інших країн стосовно особливостей функціонування в них ринку земель сільськогосподарського призначення. Запобіжні заходи передбачають: заборону на певний період продажу землі (Іспанія, Франція, США), вимоги щодо одержання дозволу уряду на купівлю сільськогосподарських земель (Швеція), встановлення максимального розміру наділу у власності сім'ї (Данія), переведення земель з однієї категорії в іншу лише з дозволу відповідних державних органів тощо [2, с. 15]. Досить часто необхідною умовою для набуття права оренди або права придбання земельної ділянки є вимога, щоб орендар або покупець був місцевим жителем, мав професійну підготовку, досвід роботи і необхідний капітал для ефективного використання земель, які він отримує у власність або користування (Данія, Німеччина, Фінляндія, Нідерланди).

Питання щодо відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення є досить нагальним. Оскільки Міжнародний валютний фонд виступає проти мораторію, акцентуючи увагу на не отриманні траншів Україною у подальшому, у разі не скасування заборони на продаж земель сільськогосподарського призначення. У ринковій економіці всі фактори виробництва: земля, праця і капітал – повинні функціонувати як товар. У разі, коли той чи інший ресурс, у даному випадку земля, виключається з повноцінного товарного обігу, це призводить до звуження дії законів товарного виробництва та унеможливає досягнення повного ефекту від створення нових форм господарювання на селі ринкового типу.

Існують ризики при запровадженні обігу земель сільськогосподарського призначення. Зокрема, це виникнення явищ спекуляції земельними ділянками; знецінення земельних ділянок на етапі запуску обігу земель; скуповування земельних ділянок та створення «латифундій»; скуповування земельних ділянок за цінами нижче ринкових. Однак, не варто виключати й негативні явища при не запровадженні ринку обігу земель, якими можуть бути тінізація операцій з землею; збільшення власників сільськогосподарських земель, які не проживають у сільській місцевості та не займаються сільськогосподарським виробництвом; зниження капіталізації сільськогосподарського виробництва; зниження якості ґрунтів та занедбання земельних ділянок [3].

Встановлення порядку обігу земельних ділянок сільськогосподарського призначення передбачає ряд процесуальних дій: законодавче закріплення шляхів обігу земельних ділянок (купівля-продаж, спадкування, обмін); запровадження переважного права купівлі земельних ділянок співвласниками; зменшення кола суб'єктів безоплатної приватизації земельних ділянок (безоплатне право до 2 га лише учасникам АТО, орендні землі фермерського господарства не паюються). Також передбачається заборона набуття у власність земельних ділянок іноземними громадянами, юридичними особами та особами без громадянства.

Запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення можна поділити на два етапи. Перший – продаж земель сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності та успадкованих земельних часток (паїв) за нормативною грошовою оцінкою. Другий – запровадження повноцінного обігу земель сільськогосподарського призначення та купівля-продаж земельних ділянок за ринковою ціною, яка склалася на першому етапі [3].

Отже, основною метою формування розвиненого ринку земель сільськогосподарського призначення є забезпечення раціонального використання та підвищення родючості ґрунтів. Земля є важливим природним ресурсом, який має велике соціально-економічне значення, оскільки є вагомим умовою існування будь-якого суспільства та соціально-культурного розвитку держави. Земельні ресурси – головний економічний чинник розвитку: як ресурс аграрного виробництва, простір для розміщення продуктивних сил і соціальної інфраструктури, а також як джерело природних ресурсів та енергії [4]. Земля є особливим природним

ресурсом через ряд важливих факторів: необмежений строк експлуатації, неможливість швидкого відновлення її якостей, однак, за раціонального використання може підвищуватися її продуктивність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ексклюзиви 23 грудня 2016 року. AgroPortal.ua. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/11/8/642440/>
2. Зигрій О. Вплив мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 3 (7). 2016 р. 68 с.
3. Літошенко О. Проблема мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення. Правове регулювання економіки. № 14, 2014. С. 284-293.
4. Матеріали круглого столу «Українське село перед „роком села”». Київ: Ін-т сільс. розв. 2005. 20 с.

ЗМІСТ

Банковський Б., Ордіна Л.Л. Інтелект особистості як система пізнавальних процесів.....	3
Вигівська О.М., Настіна О.І. Участь прокурора в господарському процесі.....	4
Качалов В.О., Сімакова С.І. Актуальні питання проявів кіберзлочинності в Україні та способи її запобігання.....	6
Копистира Д., Мельник О.Г. Страхування життя – гарантований страховий захист та вдалий спосіб інвестицій.....	8
Мельниченко О.О., Настіна О.І. Актуальні питання доказування у господарському процесі.....	9
Мельниченко О.О., Настіна О.І. Захист прав на землю у господарському суді.....	11
Мукоїда І.В., Пахомова А.О. Інформаційна етика автора як елемент академічної доброчесності.....	12
Семенюк Ю.С., Бровко Н.І. Конституційно-правовий статус спеціальних суб`єктів антикорупційних відносин в Україні.....	13
Синявська А., Ковальчук І.В. Особливості податкового законодавства України та ЄС у сфері оподаткування агробізнесу.....	15
Шарасівський Ю. І., Єфремова І.І. Особливості визначення правової природи концесійних договорів.....	17
Мельниченко О.О., Ломакіна І.Ю. Сучасний стан ринку земель сільсько-господарського призначення у порівнянні з країнами Європейського союзу.....	18